Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 6 (261) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 11 ЛЮТАГА 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Выбары ўчастка для хімпрапалкі (злева направа): пілот В. Ціпічкін, старшыня калгаса А. Варанецкі, аграном Гродзенскага міжраённага атрада па ахове раслін П. Ратонскі.

ВЕСТКІ з БССР

КАЛГАС „ГВАРДЫЯ"

Машына крута павярнула налева, перад вачыма адкрылася панарама калгаснай вёскі.

— Вось і нашы Эйсманты, — сказаў шафёр.

Вёска Вялікія Эйсманты — цэнтр калгаса «Гвардыя» Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобласці. Зараз гэта буйная шматгалінная гаспадарка. Калгас аб'ядноўвае каля 400 двароў. За ім замацавана больш трох з палавінай тысяч. гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў, з якіх 2700 гектараў занята пад раллю.

Некалькі год назад на тэрыторыі калгаса было шэсць невялікіх сельгасарцелей. У 1952 годзе ўсе гэтыя арцелі аб'ядналіся ў адну вялікую гаспадарку. Старшынёю новага калгаса хлебаробы выбралі дырэктара мясцовай сямілетняй школы Андрэя Варанецкага. Варанецкі нарадзіўся і вырас у вёсцы, ведаў добра сельскагаспадарчую вытворчасць. Праўда, у яго не было вопыту кіраўніцтва вялікай гаспадаркай, затое ў Варанецкага было іншае — жаданне дапамагчы хлебаробам падняць гаспадарку. А гэта ўжо многае значыла.

Любa Богдан са сваімі выхаванцамі.

Новаўтвораная гаспадарка эканамічна была слабая. Калгас лічыўся адным з адстаючых у раёне. Але Варанецкі верыў у сілу калектыва. Ён быў пераконаны, што хлебаробы змогуць пераадолець адставанне і вывесці гаспадарку ў лік перадавых. І Варанецкі не памыліўся ў сваіх пераканннях. Дружная праца калектыва забяспечыла хуткі рост эканомікі калгаса.

— Перш за ўсё мы звярнулі сур'ёзную ўвагу на развіццё жывёлагадоўлі, — гаворыць тав. Варанецкі. Зараз на ферме калгаса 1786 галоў буйнай рагатай жывёлы, з іх 635 кароў. Павысілася і прадуктыўнасць жывёлагадоўлі. У прошлым годзе калгас атрымаў ад кожнай каровы па 2383 кілаграмы малака. Зразумела, калгас не змог бы дабіцца такіх поспехаў, калі б ён сур'ёзна не ўзяўся за вырошчванне кукурузы.

(Працяг на стар. 2)

УСПАМІНЫ ДЗЕЯЧОЎ ППР

ПАСТАНОВЫ ДЫКТАВАЛА ЖЫЦЦЕ

У лютым 1945 года атрымаў я паведамленне ставіцца да Праўлення гміны ў Кляшчэлях. У вызначаны час я прыехаў у гміну, дзе сустрэў 10 таварышаў, былых членаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, якія таксама былі выкліканы сюды. Сход адкрыў дэлегат Павятовага камітэта ППР з Бельска Падляшскага. У сваім выступленні ён падкрэсліў, што перад намі, старымі партыйцымі дзеячамі стаяць важныя заданні ў тварэнні новай дзяржаўнай адміністрацыі. Другім важным заданнем, пастаўленым перад намі, было стварэнне партыйнай арганізацыі на тэрыторыі гміны. З гэтай мэтай атрымалі мы статут Польскай Рабочай партыі. Пазнаёміўшыся з ім, я сцвердзіў. што паміж ім і статутам КПЗБ няма розніцы. Усе прысутныя на сходзе падпісалі дэкларацыі і тым самым сталіся мы членамі Польскай Рабочай партыі.

Адразу назначана нас сакратарамі партыі і забавязана да партыйнай працы на мясцах.

Тэрыторыяй маёй дзейнасці была родная вёска Доўгі Брод і ваколіца. Да арганізацыі ўцягнуў я 13 таварышаў, гэта былі ў асноўным маладыя людзі. Найстарэйшым быў я. было мне тады 42 гады. Каб праца была больш аператыўнай, падзялілі мы нашу арганізацыю на тры групы. Першая базіравала на вёсцы Курашава, другая на Палічнай і трэцяя на Доўгім Бродзе. Кожная

(Працяг на стар. 5)

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

З АЛЕСЕМ БАРСКІМ ЗА КРУГЛЫМ СТАЛОМ

«Ніва»: Віншую! Ваш зборнік дае дасканалую аказію пагаварыць на літаратурныя тэмы.

Барскі: Дзякую. Аказія сапраўды для мяне прыемная, хоць ёсць у ёй, як ва ўсім дасягнутым і пяройдзеным, пэўныя элементы суму і разачаравання.

«Ніва»: Не думаю, каб яны ў Вашым выпадку былі абгрунтаванымі.

Барскі: Усё дасягнутае ў нейкай ступені становіцца ўстарэлым і архаічным.

«Ніва»: Вы першы з нашага літаб'яднання вышлі з уласнай паэтычнай кніжкай, хоць пачалі пісаць пазней другіх.

Барскі: Тое што вырастае раптоўна, даволі хутка вяне. Першая кніжка можа стацца апошняй. Зрэшты, магу падаць сваім сябрам з літаб'яднання рэцэпт на хуткае паўставанне зборнікаў паэзіі.

«Ніва»: Цікава.

Барскі: Хай умакаюць свае аўтаручкі ў белавежскіх крыніцах. Тады толькі ўспявай пісаць. Не надасіся паперы.

«Ніва»: Вы шмат цёплых радкоў прысвяцілі Беласточчыне. Ці не таму, што жывеце пастаянна ў Лодзі?

Барскі: Наадварот, таму што жыву пастаянна на Беласточчыне. Лодзь, гэта месца майго «фізічнага» прабывання. Духова знаходжуся заўсёды ў Белавежы.

«Ніва»: Каб чэрпаць творчае натхненне?

Барскі: Бачыце, ваўка ў лес цягне. Беласточчына, гэта маё дзяцінства і юнацтва. А хто ж з нас скоса глядзіць на сваю маладосць, нават тады, калі б была яна і недасканалай?

«Ніва»: Адгэтуль і Ваш культ Белавежы.

Барскі: Я так глыбока разгубляюся, што нават часта не магу выдзяліць сябе з Белавежы ў нешта самастойнае. Ці Вам не здаецца, што я з'яўляюся адным з дрэў белавежскіх?

(Працяг на стар. 3)

ВЕЧАР УСПАМІНАЎ

28 студзеня ў памяшканні ГП БГКТ адбылася сустрэча актыву Таварыства, на якой былыя дзеячы ППР падзяліліся сваімі ўспамінамі з часоў барацьбы за народную ўладу на Беласточчыне. Простая, непасрэдная гутарка ўдзельнікаў гэтага змагання выклікала асаблівае ўражанне на прадстаўніках маладога пакалення. Сустрэча паказала, што да такіх мерапрыемстваў наш актыў ставіцца з вялікім зацікаўленнем і варта, каб і павятовыя аддзелы, а таксама гурткі, падумалі аб арганізацыі падобных сустрэч.

(рд)

„Свабода" па-амерыканску

Другі раз на працягу апошніх месяцаў галоўны рэдактар маскоўскіх «Ізвестій» Аджубей наведаў Злучаныя Штаты. Паколькі Аджубей з'яўляецца адначасова членам ЦК КПСС, нельга падарожжа яго расцэньваць толькі з журналісцкіх пазіцый. Трэба ў гэтым візіце бачыць і палітычны бок. Так, зрэшты, падышоў да Аджубея і ўрад ЗША. Аджубей сустрэўся з прэзідэнтам Дж. Кенедзі і яго братам Робертам, які з'яўляецца міністрам справядлівасці. Значыць, можна меркаваць, што падарожжа Аджубея дасць нейкае аллюстраванне ў палітычных суадносінах паміж СССР і ЗША.

У святле ўзрастаючай палітычнай экспансіі Злучаных Штатаў, паляпшэнне суадносін паміж гэтымі магутнымі дзяржавамі з'яўляецца справай неадкладнай. Напрыклад, апошнія тыдні прынеслі нам доказы, як фальшыва разумеюць свабоду правадыры ЗША.

Пачнем з адступлення. На прэсканферэнцыі ў Вашынгтоне рэд. Аджубей прывёў змест гутаркі з адным амерыканскім журналістам. Журналіст той, хвалячы амерыканскую свабоду, сцвярджаў, што ў кожнай хвіліне можа пайсці ў Сенат і выказаць любому сенатару свой погляд.

— Ці можаце вы пайсці да свайго працадаўцы і сказаць, што аб ім думаеце? — спытаў тады яго Аджубей?

— Ці вы зглузду з'ехалі?! — крыкнуў той журналіст. — Ён жа мне плаціць!

Павучальная гісторыя ў шырокім маштабе.

У той жа самы час, калі Аджубей знаходзіўся ў Вашынгтоне, ва уругвайскай мясцовасці Пунта-дэль-Эстэ закончылася канферэнцыя Арганізацыі амерыканскіх дзяржаў. На гэтай канферэнцыі Злучаныя Штаты паставілі сабе мэту — генеральна разлічыцца з Кубай. Чаму? Не таму, што гэтая малая краіна пагражае свабодзе Амерыкі, не таму, што рыхтуе нейкі напад на Вашынгтон. Злучаным Штатам не спадабаўся толькі той род свабоды і ладу, які выбрала сабе Куба. Гэта нічога, што кубінская свабода, свабода для ўсяго народа найбольш кубінцам па душы.

Дзяржаўны сакратар Раск выкарыстаў увесь свой аўтарытэт, падмацаваны значным доларавым уколам, каб схіліць большасць краін Лацінскай Амерыкі да заклеймавання Кубы. Захады ўдаліся, ды толькі палавінчата. Праўда, 14 дзяржаў галасавала за рэзалюцыяй, якая сцвярджала, што марксізм-ленінізм нельга пагадзіць з членствам у Арганізацыі амерыканскіх дзяржаў, але ўсеагульна вядома, што ўрады гэтых дзяржаў не з'яўляюцца прадстаўнікамі інтарэсаў уласных народаў. Галасавалі яны за рэзалюцыяй Раска, бо, так як той журналіст, аплачваюць іх Злучаныя Штаты. А вядома, хто плаціць, той ставіць і патрабаванні.

Аднак не ўсе дзяржавы зляканіся Злучаных Штатаў. Шэсць з іх: Аргенціна, Чылі, Бразілія, Эквадар, Мексіка і Балівія не падтрымалі рэзалюцыі Раска. Насельніцтва гэтых краін складае разам звыш 2/3 усіх жыхароў Лацінскай Амерыкі.

Пунта-дэль-Эстэ з'яўляецца толькі адным са шматлікіх прыкладаў палітычнага наступлення, якое развязаў Вашынгтон супроць краін, у якіх нарастаюць свабодалюбныя тэндэнцыі. Лаос, Паўднёвы В'етнам і Конга — гэта таксама вымоўныя прыклады накідвання народам амерыканскага насілля. Усё гэта Злучаныя Штаты робяць пад шыльдай клопатаў аб «свабодзе», якая ў іх мове абазначае спыненне прагрэсу і дэмакратычнага развіцця народаў.

Канферэнцыя ў Пунта-дэль-Эстэ атрымала ўласцівую ацэнку ў газеце «Эвснінг Стар», якая пісала: «Ніхто не мае ілюзій, калі ідзе аб выніку пастановы паднятай такой мізэрнай большасцю галасоў. Злучаным Штатам удалося вывесці ўрад Кастра з міжамерыканскіх органаў, ды толькі цаной уласнага прэстыжу...»

Так, свет мае магчымасць усё лепш пазнаць істоту «свабоды» у амерыканскім выданні.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

КАЛГАС „ГВАРДЫЯ"

(Працяг са стар. 1).

Пачынаючы з 1954 года гвардзейцы штогод сеюць кукурузу на сілас і зялёную пашу. У 1961 годзе пад гэтай культурай было занята звыш 200 гектараў. І з кожнага гектара сабрана ў сярэднім па 850 цэнтнераў зялёнай масы. Вырошчванне кукурузы, як і ў многіх другіх гаспадарках рэспублікі, вядзецца механізаваным спосабам. У калгасе ёсць 19 трактараў, 17 аўтамашын, шмат другой сельскагаспадарчай тэхнікі.

Рост пагалоўя грамадскай жывёлагадоўлі дазволіў павялічыць унясенне ўгнаення на палі, і на гэтай аснове дабіцца значнага павышэння ўраджайнасці збожжавых, тэхнічных, кармавых культур і агародніны.

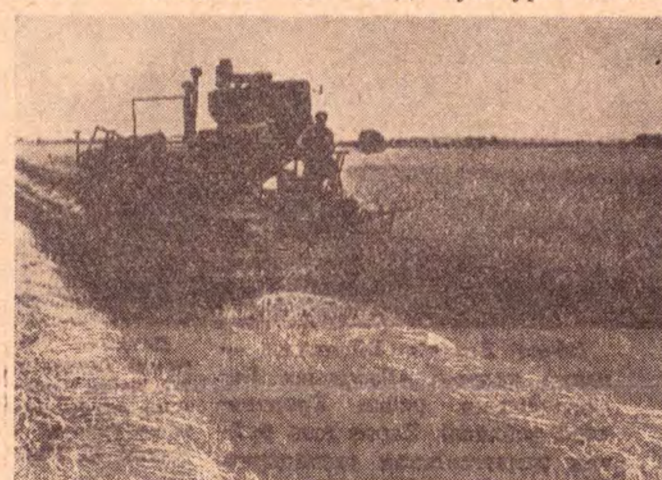
Няўхільны пад'ём асноўных галін калгаснай вытворчасці садзейнічаў росту даходаў калгаса і калгаснікаў. Гэта дало магчымасць пачаць у гаспадарцы шырокае капітальнае будаўніцтва. За апошнія сем год у калгасе пабудавана 5 кароўнікаў на 650 галоў, два свінарнікі на 1600 свіней, два цялятнікі, сіласныя збудаванні агульным аб'ёмам на 2,5 тысячы тон, гараж, майстэрня для рамонту машын, бензасховішча і іншыя вытворчыя будынкі. На ферме праведзены дарогі, устаноўлены аўтапаілкі, падрыхтоўка корму праводзіцца машынамі.

Вялікія клопаты праяўляе калгас аб паляпшэнні жыцця хлебаробаў, павышэнні іх матэрыяльнага і культурнага дабрабыту. На працягу апошніх пяць год для калгаснікаў пабудавана каля 70 жылых дамоў, 3 лазні, якімі людзі карыстаюцца бясплатна, міжбрыгадны клуб, дом культуры, школу, будуюцца дзіцячы сад, бальніца з радзільным аддзяленнем, заканчваецца пракладка водаправода. Цяпер на тэрыторыі калгаса ёсць пачатковая, сямікласная і васьмікласная школы, дзве бібліятэкі. Дамы хлебаробаў электрыфікаваны і радыёфікаваны.

У побыт хлебаробаў усё больш уваходзяць электрапрыборы, веласіпеды, матацыклы, швейныя і сціральныя машыны.

У доме культуры для калгаснікаў чатыры разы ў тыдзень бясплатна дэманструюцца кінафільмы. Акрамя таго, перад хлебаробамі часта выступаюць прафесіянальныя і самадзейныя артысты.

Але хлебаробы не затрымліваюцца на дасягнутым. Яны імкнуцца жыць яшчэ лепш і больш культурна. Калгаснікі рашылі побач з цяперашнімі Эйсмантамі да канца сямігодкі пабудаваць аграгарадок. Такі гарадок ужо будуецца. Пройдзе крыху часу і ў новых дамах справяць сваё наваселле многія сем'і хлебаробаў. Тут для кожнай сям'і прызначаецца аддзельны цагельны дом з трох пакояў, веранды, кладоўкі і падвала. Усе дамы будуць электрыфікаваны і радыёфікаваны, забяспечаны вадой.

Падборка жыта камбайнам «С—4М».

Разам з ростам эканомікі і развіццём калгаснай вытворчасці мяняецца і праца самых хлебаробаў. Яна ўсё больш набліжаецца да працы індустрыяльнай або разумовай. Ужо зараз у калгасе «Гвардыя» працуюць дзесяткі розных спецыялістаў — электрыкі, шафёры, радыётэхнікі, трактарысты, затэхнікі, аграномы і другія, якіх раней у Эйсмантах не было.

З пачуццём вялікай радасці і задавальнення сустрэлі хлебаробы калгаса «Гвардыя» гістарычныя рашэнні XXII з'езда КПСС. Гэтыя рашэнні выклікалі ў працаўнікоў вёскі новы прыліў сіл і энергіі, імкненне даць краіне больш прадуктаў сельскай гаспадаркі, неабходных для пабудовы камунізма ў краіне. Абмяркоўваючы матэрыялы з'езда, калгаснікі намячаюць новыя рубяжы. У мерапрыемствах па выкананню рашэнняў з'езда, якія цяпер распрацоўваюцца ў калгасах, прадугледжваецца далейшы рост грамадскай гаспадаркі і развіццё культурна бытавога будаўніцтва, паступовае ўкараненне камуністычных прынцыпаў у жыццё і побыт працаўнікоў вёскі.

Хлебаробы калгаса «Гвардыя» перапоўнены рашучасцю паспяхова ўзяць рубяжы, намечаны ў праграме, прынятай XXII з'ездам Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

ФЁДАР ВАСІЛЬЕЎ

СУСТРЭЧА З РЫГОРАМ ШЫРМАЙ

Менавіта сустрэча, сардэчная сустрэча. Інакш нельга назваць вечарыны, якая адбылася 3 студзеня ў памяшканні ГП БГКТ. І хоць юбіляр, якога сямідзесяцігоддзе сабраўся адзначыць актыў гарадскога аддзела, быў сярод нас толькі ва ўспамінах, расказаных людзьмі, якім давялося супрацоўнічаць з Рыгорам Рамановічам, аднак адносілася ўражанне, што ён і фізічна прысутнічае ў гэтай зале. На гэта зложыліся і непасрэдныя, жывыя выступленні расказчыкаў і, гэтак кажучы, музычнае суправаджэнне (капела Шырмы на магнітафоннай плёнцы) і сямейная атмасфера, якую стварылі перад усім члены нашага калектыву песні і танца.

Вечар адкрыў старшыня гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку Лявон Другавец. Затым Аляксандр Каліноўскі, саліст нашага калектыву (у мінулым харыст віленскага школьнага хору Шырмы, а пасля вызвалення — член слаўнай ужо Шырмаўскай дзяржаўнай капелы) расказаў аб жыцці і творчай дзейнасці Рыгора Рамановіча, а таксама падзяліўся ўспамінамі са сваёй працы пад кіраўніцтвам Шырмы.

Пасля выступіў блізкі супрацоўнік Рыгора Шырмы ў канцы дваццатых гадоў, член Галоўнай управы Таварыства Беларускай Школы, Піліп Кізевіч. Ён расказаў аб грамадскай і палітычнай дзейнасці Шырмы ў час санацыйнай Польшчы ў другой палове 20-х гадоў, пасля разгрому Грамады.

Сымон Кузмін — член Галоўнай управы ТБШ і старшыня акруговай управы ў Беластоку расказаў аб працы ТБШ у нашым горадзе, аб вялікай дапамозе ў гэтай працы з боку Рыгора Шырмы і ўрэшце падзяліўся ўспамінамі з сваіх падарожжаў з Шырмай па вёсках Беласточчыны падчас якіх Рыгор Рамановіч зрабіў шмат запісаў народных песняў.

Вінцук Склубоўскі, апошні старшыня ГУ ТБШ расказаў аб дзейнасці Шырмы ў 35—36 г.г., калі ў выніку курсу санацыйнай ўлады на разгром ТБШ, умовы працы вельмі ўскладніліся.

Усе выступленні былі ўспрыняты прысутнымі вельмі сардэчна, для многіх, асабліва для моладзі, быў гэты вечар таксама знаёмствам з роднымі традыцыямі.

Прысутнічала каля 100 асоб. (рл)

Таня ўстрывожана пераступіла парог Мележавай хаты. Яна ўжо чула, што ў будынку, дзе жыла настаўніца, два пакоі займаў маёр Гірнер.

— Хвілінaчку, — пачула Таня ў сенцах, і сэрца яе закалацілася. Перад вачыма яе на нейкі момант паўстаў твар Кутэйкі, і ў вушах зазвінелі яго словы. Жах ахапіў яе, але адно было ёй ясна: трэба ратаваць Яна.

І як жа была здзіўлена Таня, калі насустрач ёй выйшла ветлівая бландзінка з блакітнымі разумнымі вачыма. На пароль «Хачу купіць казінае малако» яна адразу адказала:

— У мяне ёсць толькі кароўе, — і моцна абняла Таню.

Яна правяла яе ў пакойчык, дзе на стале шыпеў самавар, наліла шклянку чаю, а калі абедзве селі на канапе з палёгкай уздыхнула.

— Баялася, што ніхто не прыйдзе.

102

Мележава запрашала яе браць цукар, павекі яе нервова ўздрыгвалі:

— У вас ёсць даручэнне?

Таня крыху збянтэжылася, а калі ўбачыла на сцяне побач з іконай партрэт цара Мікалая II, пачырванела, яе рука са шклянкай застыла ў паветры.

— Вы і цара?

Настаўніца звонка засмяялася і сказала:

— Мой сусед, нямецкі маёр, абяцае, што я буду беларускай царыцай.

Заўважыўшы, што Таня пазірае на дзверы, яна стала сур'ёзнай.

— Немцы думаюць, — дадала яна шэптам, — што я іх чалавек. Але ніхто не ведае, хто я А вы не бойцеся, — настаўніца нахілілася да Тані, — да ворага вас бы не паслалі.

Ніне Мележавай было гадоў пад трыццаць, але Тані здавалася, што яна шмат старэйшая. І не так з постаці, як з маршчынак на лбе і вакол вачэй.

— Не разумею, як вы можаце так жыць, — уздыхнула Таня.

Мележава горка ўсміхнулася, наліла Тані чаю і, утаропіўшыся вачыма ў каўказскі дыван, што вісеў на сцяне, ціха пачала:

— Я і сама не разумею. Чалавек можа выцерпець больш, як конь. Цяжка, калі свае лічаць цябе ворагам... Не, — яна моўчкі выцерла слязу са шчакі,

103

— гэта вам цяжка ўявіць. Што мне немцы? — яна пацінула плячыма. — Для іх я павінна граць камедыю. Але свае, — глуха сказала Мележава. — Вы разумееце гэта.

Яна нахілілася да Тані і паглядзела на яе доўгім строгім позіркам.

— Жыць увесь час паміж жыццём і смерцю — гэта яшчэ паўбяды. Але калі вашы вучні перастаюць з вамі вітацца, калі сусед плюе вам услед і вы не маеце права сказаць яму: «Я ваша, ваша!», дык...

Таня сціснула яе руку, а Мележава з дакорам працягвала далей:

— Вы не павінны мяне шкадаваць. Я толькі выконваю свой грамадзянскі абавязак. Слухайце, Таня, — твар яе ажыў і паружавеў, — ад партызан уцёк агент гестапа, ён ведае, хто такі Рэпкін. Я даведалася пра гэта...

Таня спыніла яе.

— Я прынесла вам два пісьмы. Гэтае, — яна дастала з кішэні канверты, — вы павінны аддаць нямецкаму начальніку. А вось пісьмо Рэпкіну. Я магу аддаць яго сама.

— Гэтага рабіць нельга, — запярэчыла Мележава. — Вы павінны зараз жа вяртацца назад. Я скажу, што пісьмо выпрасіла ў партызанкі, сваёй колішняй аднакласніцы.

(Працяг на стар. 7)

104

Літаратурная старонка

№ 38

Трыбуна літаратурнага аб'яднання

АЛЕСЬ БАРСКІ

Боязнь

Мне крыўдна за красу зямлі,
Што наклююць акопы воспай;
Таму гатоў прасіць, маліць,
Каб не плыла над ёю роспач.

Балюча мне за сіні бор,
Я бачыў пушчу расстралянай,
Як дрэва кожнае лье боль,
З раздзёртых боем, свежых ранаў.

Баюся за малых дзяцей,
За чыстасць сонечных праменняў.
Ці мне дзіця вянок спляце,
Ля жыта стаўшы на калені?

Трывожна за мой сціплы верш.
Ці да людзей змагу данесці...
Вайна — шалёны сухавей,
Прыносіць смерць людзям і песні.

* * *

Зямля чалавецтву калыскай —
Ды не жыць у калысцы заўсёды.
Нас клічуць і цені, і бліскі
Далёкіх касмічных усходаў.

Не хадзіць нам па цвёрдаму вечна,
Калі манняць легендай прасторы.
Людзі пройдуць Дарогаю Млечнай
Людзі дойдуць да сонца і зорак.

Ці ёсць грань між развагай і шалам?
Свет зямны — свет фантазій і візій.
У імкненні да форм дасканалых
Ідуць людзі праз мора калізій.

Плыве ў жылах і радасць, і вера,
Не спяваць жа нам песень адпетых.
Пацалуем мы губы ў Венеры,
І абдымем другія планеты!

Укладаем мы гімн піянерам,
Што прабілі у космас дарогу.
Уваходзім у новую эру,
Дзе не будзе няшчасцяў былога.

Першая размова

З Алесем Барскім (Аляксандрам Баршчэўскім) мы пазнаёміліся нядаўна — толькі ў 1959 годзе. Змешчаныя на «Літаратурнай старонцы» і ў паэтычным зборнічку «Рунь» вершы маладога паэта аказаліся яго добрай творчай заяўкай. Валоданне моўным матэрыялам, вобразнасць твораў вылучылі Барскага адразу сярод жменькі беларускага літаратурнага маладняка ў Польшчы. Шматлікія літаратурныя вечары, у час якіх паэт выступаў з новымі творамі, яшчэ больш упэўнілі нас, што маем дачыненне з цікавай творчай адзінкай. Аднак ні надрукаваныя дагэтуль вершы, ні сустрэчы з чытачамі не спрыялі больш дакладнаму азнаямленню з творчасцю паэта. Гэтую, менавіта, магчымасць дае нам зараз выданы Галоўным праўленнем Беларускага грамадска - культурнага таварыства зборнік вершаў п. з. «Белавежскія матывы», які ўпершыню дазваляе ўбачыць Барскага ва ўвесь рост яго маладога таленту.

Так як паэзія сведчыць аб маладосці літаратурнага руху, так любоўныя матывы ў ёй сведчаць аб творчай маладосці яе аўтара. Справа тут не ў параўнанні, тым больш, што зусім не адмаўляем чалавечаму сэрцу здольнасцей да самых запаветных пачуццяў у любую пару жыцця. Маем на прыкмеце самую трактоўку тэмы кахання, мусіць самай труднай тэмы, калі ўлічым, што столькі тут ужо ў паэзіі сказана. Урэшце каханне і становіцца найчасцей першакрыніцай паэтычнай творчасці, яе выпрабаваннем, уступаючы толькі значна пазней месца другім хвалюючым паэта жыццёвым з'явам. Дык вось у Барскага дзе-нідзе ў трактоўцы гэтай тэмы адчуваецца аднастайнасць прыёмаў і паэтычных ходаў. Абвятшалыя эпітэты, збяднелыя вобразы, тое, што ўжо перапетае і забытае, сустракаем у паасобных вершах зборніка. У такіх, напрыклад, творах як «Калі ты ў каханне не верыш...» і «Асалода» — «сакавітыя вусны» дзяўчыны не выклікаюць ужо ніякага ўражання. У радзе ж іншых твораў аж да прытарнасці аўтар прымушае «аддаваць вусны вуснам»... Паслухайма:

«Ды цяжка развітацца нам,
Самотна адысці дамоў.
Калі не адплыла вясна,
Дык вусны вуснам аддамо.»

(з верша «Мы ведаем, што трэба спаць...»)

«Не адгонім мы спакусы —
Не сцярпець.
Дык аддайма вуснам вусны
Мы цяпер.»

(З верша «У ліпені»)

А шкада, таму што паасобныя творы Барскага зусім добрыя. Падкупаюць чытача сваёй свежасцю і вобразнасцю («Ці прыдзе», «Змрок. Заціх калёсны грукат...»). Трэба меркаваць, што гэтыя хібы ў паэта выкліканы хутчэй недастатковай патрабавальнасцю да сябе, чым няўмеласцю.

Куды лепей спраўляецца Алесь Барскі з прыродаапісальнай лірыкай. Яна значна шчыльней прыпадае да душы, прывабліваючы чытача сапраўднай паэтычнай атмасферай. Асабліва запамінаецца верш «Айчына» — ім дарэчы і адкрываецца зборнік — а таксама верш «Вечар». Гэтыя творы кранаюць нас напеўнасцю і хараством вобразаў. Матывы прыроды пераплятаюцца тут з матывамі хатняга кутка і юнацкага кахання. Сугестыўны вобраз вёскі ў вячэрнюю пару створаны ў «Вечары»:

«Вечар страсянуў з галінак спеў птушыны,
Верхавіны клёнаў напаіў спакоем.
Лес на небасхіле сонца глынуў,
Ад хляvоў заціхшых панясло надоем.»

Увогуле, самыя прачулыя радкі прысвячае Барскі добра вывучанаму з маленства пейзажу. Урэшце, вось гэты сказ, пачэрпнуты намі са змешчанай у зборніку аўтабіяграфіі паэта павінен многа нам вытлумачыць: «Мая родная вёска, Бандары, ляжыць над Нарвай у Беластоцкім павеце, на ўскраіне белавежскага масіва...» Таму не здзіўляе нас туга паэта па роднаму, якой час ад часу веюць яго творы. А ў вершы «Сумуючы» аўтар недвухсэнсава гаворыць аб сваім пушчанскім радаслоўі:

«Я ж вышаў з рук яе галінак,
Што паставалі шчыра, чула,
І па пясчаных каляінах
Блудзіў з сяброўскім пушчы гулам.»

Адвечны ў паэтаў матыў прывязанасці да свайго роднага праходзіць чырвонай ніццю праз многія творы Барскага. І таму заканамерным з'яўляецца, што ён не ашчаджае горкіх папрокаў тым усім, якія, будучы дзецьмі вёскі, зараз напышліва і з пагардай глядзяць на асяроддзе, з якога выйшлі. Асабліва моцна гучыць верш «Да свінні», якога вянчаюць наступныя словы, нагадваючыя народную прымаўку:

«І хоць далі табе медаль на грудзі —
Свіння свіннёй заўсёды будзе.»

Варта ў гэтым месцы адзначыць, што маладых беларускіх творцаў у Польшчы хвалюе справа адносін выхадцаў з вёскі да яе ж. Мне прыпамінаецца апавяданне Васіля Баршчэўскага «Вясельная гуска» і верш Дзмітрыя Шатыловіча «Ты ўжо забыла», у якіх выразна ставіцца гэтае набалелае пытанне. Зараз размову аб ім, як бачым, працягвае Алесь Барскі. Да гэтых твораў прымыкае ў пэўнай ступені па сваёй аднатэмнасці верш паэта п. з. «Мой сын». Тут смела пастаўлена пытанне ўжо асабістага характару — аб лёсе малога сына, які не ў сілах зразумець мовы бабкі і дзеда:

«Сынок мой не цяміць, як з дзедам гаворыць,
Нязручны яму дыялект маёй маці.
Ці словам падзякі, ці словам дакору
За гэта ён мне калі-небудзь заплаціць?»

У творы няма вырашэння і на яго канцы ізноў стаіць пытальны знак...

Аднак Алесь Барскі не абмяжоўваецца толькі да асабістых перажыванняў, а выходзіць за іх межы, на шырокі прастор жыцця. Ён жа ж жыве ў той час, калі міру пагражаюць пачварныя замеры падпальшчыкаў новай вайны, жыве ў час, калі нельга маўчаць, быць бяздзейсным. Паэта ахоплівае справядлівая трывога за лёс зямлі, за ўсё тое, чым яна жыве і красуе. Ён з апаскай глядзіць і на свой лёс, лёс скромнага паэта:

«Трывожна за мой сціплы верш.
Ці да людзей змагу данесці...
Вайна — шалёны сухавей,
Прыносіць смерць людзям і песні.»

Прыгаданае чатырохрадкоўе пачэрпнута з верша «Боязнь». Рысы, якімі ён вылучаецца, ставіць яго ў радзе лепшых твораў у зборніку. Твор дасягае значнай мастацкай дасканаласці дзякуючы рытмічна арганізаванай мове, дзякуючы яе лёгкасці і гнуткасці. Побач з гэтым вершам па мастацкім якасцям і аднатэмнасці стаіць верш пад загалоўкам «Дар». У ім паказаны жудасныя вынікі вайны, якія знявечваюць салдат, забіраюць ім здольнасці і радасць жыцця. Калі ў «Боязні» Барскі паказаў сябе нейкім чынам пасіўным да з'яў вайны, дык у «Дары» голас яго набывае больш гнеўны тон, становіцца важкім і рашучым:

«Збяру я боль усіх адбітых ног і рук,
Пагаслых маладых вачэй збяру я жар,
Маўчанне і тупую глухату збяру
І паднясу падпальшчыкам, як дар.»

Сапраўды, шырокі тэматычны дыяпазон паэзіі Барскага. Вось паасобныя творы яго прысвечаныя барацьбе народаў за свабоду сваіх краін, за сацыяльнае і нацыянальнае разняволенне. У трактоўцы тэмы інтэрнацыяналізму паэт дасягае значных поспехаў. Асаблівай эмацыянальнай нагрузкай вызначаецца злабадзённы сваёй тэмай верш «Куба». Амерыканская ваеншчына не развіталася ж яшчэ з думкамі, каб перашкодзіць кубінскім патрыётам Фідэля Кастра ў іх мірнай стваральнай працы на карысць сваёй айчыны. Гэтая свабодная краіна і надалей з'яўляецца спакуслівым кавалачкам тэрыторыі для яе бліжэйшых суседзяў:

«Звязаць суседцы прагнуць рукі,
Падняць зноў хочуць Кубу
на распяцце,
Ахутаць край ваеннай мукай,
Абсеяць поле горычным пракляццем.»

Алесь Барскі — радавы паэтычнага фронта — хоча стаць салдатам Фідэля:

«Хвалю народ, што стаў вялікім
І слаўлю чын герояў барадатых;
Гукаю Фідэлю я шчырым крыкам,
Што прагну стаць яго салдатам!»

У зборніку радуе нас цыкл вершаў, азагалоўленых «Па слядах КПЗБ і Грамады». У іх аўтар атоесамліваецца з барацьбітамі гэтых партый, уводзіць сябе ва ўмовы іх астрожнага жыцця («Надзея», «Астрожная вясна», «Нас ведалі», «Паэзія»), разам з імі сумуе па роднай вёсцы і жыве непахіснай верай у перамогу справядлівасці над сіламі цемрашальства і прыгнёту. Творы гэтага цыкла вызначаюцца значнай мастацкай дасканаласцю і завершанасцю. Іх мастацкія дэталі ўзнаўляюць нам з вобразнасцю часам малапрыкметныя з'явы астрожнага жыцця выбыўшых на нейкі час са строя камуністаў. Вось хаця б «размова» зняволеных падпольшчыкаў праз астрожныя

(Працяг на стар. 4)

З АЛЕСЕМ БАРСКІМ ЗА КРУГЛЫМ СТАЛОМ

(Працяг са стар. 1)

«Ніва»: Пакуль што, не.

Барскі: Бо я няўпэўнены.

«Ніва»: Ваш літаратурны ідэал?

Барскі: Сярод пісьменнікаў Максім Багдановіч, сярод літаратурных відаў — лірычны верш, сярод герояў — дзяўчына...

«Ніва»: Белавежская, зразумела.

Барскі: Зразумела, яна.

«Ніва»: А планы на будучыню?

Барскі: Не ад мяне залежаць, толькі ад настрою?

«Ніва»: ???

Барскі: Планаў не маю, творчай сістэмы таксама. Настрой падказвае, што пісаць. Часта падказвае такое, чаго я і сам не спадзяваўся. Часам маўчыць на працягу некалькі месяцаў. Я не хвалююся, чакаю. Не ведаю, якія ён мае планы. Так ці інакш, я паслушны волі настрою.

«Ніва»: Што Вы хацелі б сказаць чытачам?

Барскі: Люблю іх. Хацеў бы перадаць ім самыя сардэчныя пажаданні. Хацелася б ведаць, што ім у маім зборніку падабаецца, а што не. Мае вершы, гэта асабістыя, а можа нават і інтымныя лісты да чытачоў, лісты, у якіх выяўляю свае пачуцці, ідэі, настроі, каханне. І таму чакаю ад усіх чытачоў адказу.

«Ніва»: Веру, што атрымаеце.

За «круглым сталом» Алесь Барскі (злева) і галоўны рэдактар «Нівы» Георгі Валкавыцкі.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ЖУРЫ ЛІТАРАТУРНАГА КОНКУРСУ

Журы літаратурнага конкурсу на творчасць для дзяцей паведамляе: у выніку абмеркавання конкурснага матэрыялу пастаноўлена прызнаць першую ўзнагароду Алесю Барскаму за паэму «Мікола», другой узнагароды не прызнана, трэція ўзнагароды атрымалі Віктар Швед і Ягор Хлябіч за вершы, а таксама Яўген Блізнюк за апавяданне «Паладзіліся».

ДА СПРАВЫ ПРЫВАТНАГА МЛЫНА НА СТ. НАРАЎКА

10 МЕСЯЦАЎ ПРАЦЫ — 14.000 зл. СТРАТ

Двух грамадзян з ГРН Старое Ляўкова прыйшлі асабіста ў рэдакцыю са сваім прашэннем. Прасілі памагчы. У чым? Вось пры станцыі Нараўка стаіць млын. 3 месяцы таму млын быў закрыты. Гаспадары з многіх вёсак, якія малолі тут збожжа, не ведаюць дакладна, па якой прычыне млын закрылі. Для іх ён патрэбны, бо блізка і вальцуе. Праўда, ёсць яшчэ млыны ў Нараўцы - пасёлку і Семяноўцы, але для сялян з грамады Старое Ляўкова гэта два разы далей, і тыя млыны маюць толькі зернедрабілкі, а найбліжэйшы вальцовы млын аж у Гайнаўцы. Маюць, здавалася тады мне, сяляне поўную рацыю, калі наракаюць нават на павятовыя ўлады, што не хочуць зноў пусціць у рух млына. Але чаму не хочуць? Ці сапраўды інтарэсы сялян ім не блізкія? Народная ўлада выбрана людзьмі, павінна служыць гэтым людзям — гэта ўсім вядома. Ці ж бы ў даным выпадку паявілася нейкае нарушэнне гэтага правіла? Памыляцца — людзям дапусціма. Але ж памылку выправіць можна і трэба.

Узброеная тады ўсімі «жалезнымі» аргументамі супраць несправядлівага закрыцця млына ў Нараўцы — станцыя я, настроіўшыся на баявы тон у абароне праў вёскі, выехала ў Гайнаўку. Пабывала ў Аддзеле прамысловасці, упрасілася нават да самога старшыні Прэзідыум Павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы. І тут даведалася новых рэчаў. Па-першае: справа нараўскага млына павятовымі ўладамі не патрактавана абыякава, лёгкадумна, ёю асабіста займаецца сам старшыня Прэзідыума ПРН. Па-другое: павятовыя ўлады не апраўвяргаюць рацыі сялян, якія кажуць, што млын ім патрэбны. Справа толькі ў тым, што Грамадская рада нарадовая ў Нараўцы не можа пакрываць аграмадных страт, якія прыносіў млын, тым больш, што гэта прыватны млын.

«Нам не верыцца, — пісалі ў сваім паданні прадстаўнікі з ГРН Старое Ляўкова, — што млын даваў страты, ён жа цэлымі днямі меў працу.» Аб гэтым жа самым кажа і старшыня Прэзідыум ПРН у Гайнайцы. Аднак страты ёсць і велізарныя. Аж **14 тысяч за 10 месяцаў працы.** (Зернедрабільны млын у Нараўцы за гэты час даў 10 тысяч чыстага даходу). Дзе ж дзяваліся грошы, пытанне, якое і ты чытач задасі пасля вышэй прачытанага. Адказу яшчэ няма, але адно ясна: так быць не павінна. **ГРН грашыма, якія атрымлівае ад сялян за падаткі не можа пакрываць страт прыватнага млына.**

У ГРН Нараўка мне паказалі ўмову арэнды паміж ГРН Нараўка і ўласнікам млына Антонам Грыцуком. Умова выразна тэндэнцыйная на карысць А. Грыцука.

— Як жа вы падпісалі такую ўмову? — пытаю.

— Бо інакш Грыцук не згаджаўся аддаць у арэнду нам млына, — адказалі.

Акрамя таго Грыцук паставіў яшчэ адно патрабаванне: ён будзе працаваць у млыне, і калі не кіраўніком, (з пэўных прычын, аб якіх успамінаць не буду, кіраўніком яму быць забаронена), то па крайняй меры працаўніком. І ГРН Нараўка на працягу 10 месяцаў арэнды млына плаціла пенсію: кіраўніку млына 800 зл. у месяц, а працаўніку Грыцуку — 1300 зл.

— «Інакш ён не хацеў згадзіцца на арэнду» — тлумачаць. Дабрадушная ГРН у Нараўцы! Даверлівая! **А справа млына на станцыі Нараўка — гэта яшчэ адзін доказ, што сумленныя, чыстыя інтарэсы з прыватнымі ўласнікамі не паплачваюць.**

І што ж далей будзе з млынам і з людзьмі, якія з яго карысталі?

Становішча павета такое: млын можа быць зноў пушчаны ў рух, але на іншых умовах — умовах, якія б не давалі страт. Зразумела, што ўлады цяпер, навучаныя 10 месяцамі, не пазволяць, каб умовы арэнды ўстанаўляў уласнік млына. Гэтыя ўмовы падыктуе ГРН у паразуменні з паветам.

Нікому тут не разыходзіцца аб тое, каб крыўдзіць грам. А. Грыцука, але грам. Грыцук не павінен крыўдзіць сваіх суайчыннікаў. **Паўтараю, больш ГРН у Нараўцы, ці іншая, не будзе грашыма, цяжка запрацаванымі сялянамі, пакрываць дзесяткаў тысяч страт. Гэта было б свядомым злачынствам і востра каралася б судом.** Так як зараз у ГРН Нараўка, Старое Ляўкова, Семяноўка няма блізка вальцовага млына, ПРН у Гайнаўцы намерана сарганізаваць, напрыклад, у Нараўцы **пункт абмену мукі на збожжа.** Гаворыцца таксама і аб тым, каб у адным з існуючых зернедрабільных млыноў дадаць вальцы. Усё гэта для таго, каб задаволіць патрэбы жыхароў вымененых трох грамадскіх рад. Ад самых жыхароў ужо залежыць, як аднясуцца да такіх прапаноў, ці зразумеюць слушнасць такога выйсця.

Ад сябе хачу толькі сказаць яшчэ, што даследуючы справу млына на станцыі Нараўка, я ні ў павятовых, ні ў грамадскіх уладаў не заўважыла хоць бы ценя незычлівасці да справы. Наадварот, многа добрасумленных адносін і шчырай клапатлівасці, каб як найлепш усё уладзіць, каб задаволіць людзей.

вл.

Тут будзе аграгарадок. (Да артыкула «Калгас «Гвардыя»)

МАЛАКО І ЯЙКІ

Нікога не трэба пераконваць, якое значэнне ў харчаванні дзяцей і дарослых маюць гэтыя два прадукты. Трэба цешыцца, што з кожным годам маем больш гэтых прадуктаў, значную частку якіх высылаем заграніцу; з кожным годам маем больш зліўных пунктаў малака і лепшае іх тэхнічнае абсталяванне; з кожным годам маем больш курэй, індыкаў, гусей, качак і лепшыя метады іх гадоўлі.

Нядаўна я быў у вёсцы Кнаразы ў Бельскім павеце. Тут ёсць зліўны пункт малака, і штодзённа машына Малочнай акруговай спулдзельні адвозіць малако ў Бельск. Сяляне вельмі задаволены з пункта, таму што ён аблягчае ім працу.

Але ў гэтай жа вёсцы няма пункта скупкі яек. Чаму? Таму што Яйчарскае прадпрыемства ў Бельску не сарганізавала гэтага пункта. А вазіць фурманкамі ўсяляк бывае: то няма каня, то конь баіцца машыны, то іншыя прычыны. Яйкі нерэгулярна адвозяцца. І таму сяляне носяць прадаваць яйкі ў суседнія пункты.

Узнікае пытанне, чаму гэтыя два прадпрыемствы ў Бельску не могуць дайсці да паразумення? Або тая самая машына вазіла б малако і яйкі, або кожнае прадпрыемства па чарзе забірала б гэтыя два прадукты. У кожным выпадку патрэбна ініцыятыва і сіла волі.

Дадам яшчэ, што вёска Кнаразы мае вялікую плошчу тарфяніку і вельмі добрыя лугі, што затым ідзе — мае добрыя ўмовы для жывёлагадоўлі і птушкаводства. Людзі тут вельмі працавітыя. Вось толькі няма каму зацікавіцца гэтым. Нявыкарыстаны яшчэ рэзервы. А шкада!

Н. Перэвой
Бельск

Слуп на дарозе

У Міхалове на скрыжаванні вуліц Беластоцкай і Млыновай стаіць электрычны слуп. Вельмі часта ў час галалёдзіцы машыны наязджалі на гэты слуп. Аднак калі перабудоўвалі вуліцу, ніхто не падумаў аб тым, каб яго перанесці хаця б на 3 метры ў бок маставой. Працамі кіраваў грам. Акштоль паводле планаў ППРН Аддзела камунікацыі ў Беластоку. Прадпрыемства энергетыкі ў Беластоку таксама не цікавіцца тым, больш таго, калі аднойчы быў пашкоджаны слуп, то Прадпрыемства энергетыкі прыехала і паставіла новы слуп на тым жа самым месцы. Здаецца, што ўжо пара, каб грам. Акштоль супольна з ППРН Аддзелам камунікацыі ў Беластоку ў паразуменні з Прадпрыемствам энергетыкі знялі гэтую перашкоду, якая пагражае жыццю многім шафёрам.

«Дуб»

ПЕРШАЯ РАЗМОВА

працяг са стар. 3

сцэны ў вершы «Паэзія»:

«Прывык, прымаю стукат Морза,
І сам надзею шлю ў цагліну.
У карцары таварыш Корсак
Сядзіць там сотую гадзіну.»

Чытачу зборніка «Белавежскія матывы» напэўна запомніцца верш п. з. «Прыгавор». Яго напорысты і энергічны стыль трапна пасуе да апісаных падзей. У пары з гэтымі рысамі ідзе вялікая напружанасць дзеяння, якое дасягае сваёй крайнасці ў перадапошніх зваротках, калі набліжаецца момант выканання партыйнага рашэння аб расстрэле правакатара Белага. Адзначым яшчэ, што верш «Прыгавор» асабліва надаецца да мастацкага чытання дзякуючы значным у ім інтанацыйным магчымасцям, дазваляючым добраму дэкламатару з вялікай сілай уздзейнічаць на аўдыторыю. Але вось на змену гэтым тэмам і матывам ідуць ізноў родныя малюнкі, сагрэтыя лірычным пачуццём, напоўненыя свежым подыхам белавежскай краіны, якой Барскі прыносіць у падарак сваё паэтычнае натхненне. Гэтая бязмежная прывязанасць да пушчанскіх жывічных прастораў прыводзіць паэта да своеасаблівай аўтарскай споведзі ў вершы п. з. «Вернасць»:

«Я хлеба апошні кусок
Аддам у няшчасці другім.
Але шум белавежскіх лясоў
Да болю душы дарагі.»

І таму ўсюды, дзе толькі не падводзіць паэта натхненне, ён уплятае, хаця б нават прамеж радкоў, штосьць з пушчанскіх настрояў. Вось хаця б нават у гэтым трыялеце:

«Сасна свайму бору шуміць,
А колас палеткам шырокім,
Я песню нясу сінявокай.
Сасна свайму бору шуміць...
Ёсць радасць у звоне крыніц,
Ёсць згоднасць у песнях далёкіх.
Сасна свайму бору шуміць,
А колас палеткам шырокім.»

Хай чытач зборніка зверне ўвагу на гэтыя творы-мініятуры Барскага. Імі ж, новымі ў іх матывамі і вобразнымі выяўленчымі сродкамі значна ўзбагачае аўтар сваю паэтычную палітру, уносячы гэтым самым у маладую беларускую паэзію ў Польшчы прыкметы чагосьці новага і свежага.

Пара ж падвесці падрахункі сказанаму аб паэзіі Алеся Барскага. Яго першы паэтычны зборнік з'яўляецца перш за ўсё сур'ёзным творчым здабыткам самага аўтара. Прадстаўленыя ў «Белавежскіх матывах» творы сведчаць аб несумненных здольнасцях маладога творцы. Здзіўляе ў зборніку шырокі тэматычны дыяпазон вершаў, параўнальна значная іх колькасць з рознымі стылёвымі і жанравымі разнавіднасцямі. І тут нейк падсвядома агортвае аўтара гэтых слоў трывога за далейшы лёс паэзіі Барскага. Ці часам ён проста не бавіцца рыфмай і мастацкім сродкам, ці сапраўды сур'ёзна трактуе сваю творчасць? Стольκі ж у зборніку стракатасці і вопытаў. Надта ж хочацца, каб паэт развеяў гэтыя сумненні і парадаваў сваіх чытачоў ужо ў недалёкай будучыні новым зборнікам.

На заканчэнне яшчэ некалькі слоў. У зборніку шмат літарных памылак і што горш — памылак граматычнага характару. Таксама сустракаецца няправільная расстаноўка фанетычных знакаў у вершы. А гэта, у сваю чаргу, вельмі шкодзіць рытміцы паасобных радкоў. Усе ўпамянутыя хібы заніжаюць вартасць гэтай выдавецкай навінкі.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

ПАСТАНОВЫ ДЫКТАВАЛА ЖЫЦЦЕ

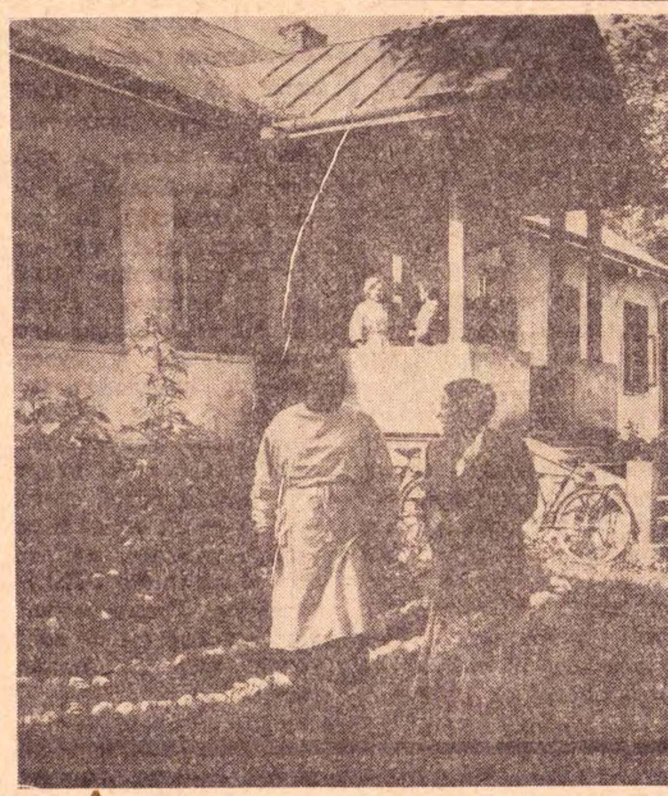
(Працяг са стар. 1)

мела сваіх сакратароў. Груповым сакратаром выбралі мы тав. Сцепанюка з Палічнай. На адным са сходаў партыйнай арганізацыі тав. Сцепанюк назначыў нас з пісьмом Павятовага камітэта. Ад нас патрабавалася адкамандзіраваць на працу ў КП і бяспеку ў Бельск 9 таварышаў. Пасля некалькіх дзён на другім сходзе запрапанавалі мы кандыдатуры. Ніхто не адказаўся. Неўзабаве вызначаныя таварышы паехалі ў Бельск, а пасля некалькіх дзён працы, едучы ў аперацыйнай групе ў напрамку Боцек, наткнуліся на банду. Трох нашых таварышаў паранена. Засталося нас у Доўгім Бродзе 7 партыйцаў. У канцы красавіка на нашу вёску звалілася банда «Зыгмунта». Трох з іх «абставілі» маю хату. Я ў той час быў ля клуні, якую ад хаты аддзяляў густы сад, і быў бы трапіў у рукі бандытаў, каб не суседка Ніна Балевіч, якая папярэдзіла мяне. Неадкладна схаваўся я ў карчах, якія раслі побач. Адтуль прабраўся да вёскі Вілюкі, дзе якраз адбывалася забава. Калі я паведаміў моладзь, што недалёка знаходзіцца банда, яна гэтую вестку ўспрыняла спакойна. Сярод іх было шмат членаў партыі. Каб бандыты не памяшалі гуляць, адзін з маладых стрэліў некальскі раз у паветра. Гэтыя выстралы напалохалі банду, і яна, пакідаючы вёску збоку, накіравалася ў напрамку Сямяціч, дзе ў вёсцы Вулька-Чая адбылася канцэнтрацыя банд віленскай дывізіі. На гэтай канцэнтрацыі паручнік «Зыгмунт» дакладвае маёру «Лупашка»: «У вёсцы Вілюкі нас абстралялі». Паследаваў загад: «Знішчыць вёску Вілюкі». Пасля двух тыдняў 11 мая 1945 года на змярканні ў вёску Вілюкі ўвайшла банда. Усіх гаспадароў вёскі сагналі ў адно месца. Частка банды атрымала заданне арыштаваць членаў партыі ў Доўгім Бродзе. Мяне ў хаце не было. Засталі ў ёй толькі двух маіх братанкаў, членаў партыі, Германюкоў Васіля і Уладзіміра. Уладзіміру Германюку ўдалося выратавацца. Ён спрытна выскачыў праз акно і, нягледзячы на аўтаматныя серыі, якія ішлі яму наўздагон, уцёк. Васіля Германюка звязалі і даставілі ў Вілюкі.

Тым часам «Зыгмунт» выдаў загад паліць вёску. Яна згарэла ўшчэнт з жывым і мёртвым інвентарам. Згарэў там і мой братанак, якога расстралялі і кінулі ў агонь.

Пасля гэтых падзей я пастанавіў накіравацца туды, куды паслаў сваіх таварышаў, каб са зброяй у руках змагацца з рэакцыяй.

ФЁДАР ГЕРМАНЮК

Фельчарска - акушэрскі пункт. (Да артыкула «Калгас «Гвардыя»)

Яшчэ вёска Дубяжын

Нядаўна ў «Ніве» быў змешчаны артыкул аб вёсцы Мокрэ. Недалёка ад гэтай вёскі ляжыць Дубяжын. У гэтай вёсцы жыве звыш 120 гаспадароў. Кожны гаспадар мае вялікі агарод, хаты пакрыты чарапіцай, вуліца выsаджана дрэвамі. У Дубяжыне ёсць школа, да якой ходзяць дзеці з трох вёсак: Дубяжына, Мокрага і Дыдуль.

Коля Нікіцюк
Мокрэ

ДРАМАТЫЧНЫ ГУРТОК У ТРЫВЕЖЫ

Наш гурток, да якога і я належу, вывучыў тры п'есы: «Суд», «Боты» і «Мікітаў лапаць», а таксама многа песень і танец «Вярозка». 20.I.62 г. мы выступілі з нашымі п'есамі, якія нам добра ўдаліся. Прыгожа спявалі песні нашы дзяўчаты, якім акампаніраваў Васіль Пракапюк. Вельмі захапляліся жыхары вёскі танцам «Вярозка». Цяпер мы думаем ехаць у суседнія вёскі, а перш за ўсё ў Збуч. Кіраўніком гуртка з'яўляецца настаўнік Міша Купцэль, а памочнікам яго з'яўляецца Анатоль Пракапюк.

Янка Далевіч
Трывежа

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

ЗАВІДНЫ ПОП

(Казка з Гайнаўскага павета)

Жыў - быў на свеце бедны мужык з жонкаю. Жылі яны — ледзьве канец з канцом вязалі. Так то на свеце вядзецца: беднаму заўсёды вецер у вочы. Але і беднага часам шчасце кругом не абыходзіць. Павялічылася ў мужыка сям'я: сын першародны нарадзіўся. Цешыўся бацька, цешылася і маці свайму сыну. І пайшоў мужык к папу, каб той ахрысціў яму дзіця. Поп падумаў і кажа:

— Хрысціць — у свет пусціць, але чым ты мне заплаціш?

— Грошыкаў, бацюшка, я не маю... — кажа мужык.

— Ну, калі няма грошай, дык аб чым тут і гаварыць? — засердаваў поп.

Павярнуўся мужык ды і пайшоў ні з чым дадому. Пабедавалі абое мужык з жонкаю і рашылі гадаваць сына няхрышчанага. Але, як кажуць людзі, бяда з бядою поруч ходзяць, няшчасце за сабой другое водзіць. Так сталася і ў мужыка. Памёр у мужыка сын першародны. Плакала маці, плакаў бацька з гора вялікага. І зноў пайшоў мужык к папу, каб пахаваць дзіця.

— Як жа я няхрышчанае хаваць буду, у царкву ды на могілкі вечныя несхрысця ўвяду! — замахаў рукамі поп.

А потым падумаў ды кажа:

— Калі б ты лішнім чырвонцам у царкву святую ды за працу маю перакінуў, тады можа што-небудзь і выйшла бы.

— Адкуль у мяне бедната чырвонец, бацюшка, — кажа мужык, — калі я і на труну для нябошчыка досак купіць не маю за што.

— Тады як сабе хочаш, — заззлаваў поп, — я граху на сваю душу браць не хачу.

Так і вярнуўся мужык дамоў без згоды папа на пахаванне. Яшчэ больш крыўдна стала маці і бацьку, але што ж тут рабіць будзеш: нябошчыка хаваць трэба. Мужык і кажа жонцы:

— Пахаваем самі дзіця, без папа. З нас людзі смяяцца не будуць.

Узяў рыдлёўку і пайшоў на могілкі яму капаць. Капае-капае, ажно бачыць: гаршчок нейкі пад рыдлёўкаю. Ён к гаршчку — а там чырвонцы поўным-поўна. Зірнуў мужык на гаршчок і зумеўся: цешыцца, цешыцца. Узяў гаршчок і пайшоў дахаты. Ледзьве ён з гаршком у хату ўвайшоў... [чырвонцы полымем зіхацяць. Уцешыўся мужык, зайшоў дахаты і кажа жонцы:

— Цяпер то пахаваем мы дзіця як людзі.

Зайшоў ён да папа і пытаецца:

— Колькі вам, бацюшка, за пахаванне?

Глянуў поп на мужыка і кажа:

— Як з цябе — тры чырвонцы. Толькі наперад давай!

Мужык слова не сказаў, палажыў грошы на стол. Здзівіўся поп, адкуль у мужыка чырвонцы з'явіліся.

Вядома ж: у папа вочы завідушчы, а рукі заграбушчы. Не давала папу спакою нечаканае багацце мужыка. Думаў аб ім, калі «за упакой» спяваў, думаў і калі першую горстачку зямлі на труну кінуў. А вярнуўшыся дадому, паслаў дзяка даведацца, адкуль у мужыка раптам золата з'явілася. Мужык жа таму па шчырасці ўсё расказаў, слова не стаіўшы.

Запалала чорнай зайздросцю папоўскае сэрца і рашыў ён прыдбаць сабе мужыкова багацце. Думаў ён, думаў, як золата ад мужыка выманіць і прыдумаў.

Зарэзаў ён вала. Сцягнуў скуру і рогі адрэзаў. І апоўначы, нацягнуўшы валовую скуру на сябе і прыправіўшы рогі, пайшоў к мужыковай хаце.

Ламатнуў у акно ды і кажа:

— Аддай зараз тое, што на могілках знайшоў!

Глянуў мужык у акно і зумеўся: чорт пад акном стаіць. З нячыстым жартачкі малыя, падумаў, ды і кінуў праз акно гаршчок з золатам.

Ад лёгкай нажывы ў папа аж рукі затрэсліся і сэрца зайшлося. Кінуўся ён дадому. Запаліў свячу і давай чырвонцы лічыць. Пералічыў раз і другі і ў поўнае месца схаваў, ды пачаў было зцягаць з сябе валовую скуру. Намогся раз і другі, а скура ні з месца. Паспрабаваў яшчэ раз і чуе: скура да цела прырасла. Ён да рог, а рогі бытцам ад нараджэння на галаве трымаюцца.

Са страху дзікім голасам зароў бедны поп. На гэты крык матушка з папоўнамі ўбегла і, як глянулі — дык з крыкам ходу далі на вёску. Спрабаваў поп астрыгчы скуру, але шэрсць ножніцам не паддавалася. Намагаўся асмаліць — агонь не бярэ. І чуе поп сяло ля дому збіраецца. Кінуўся ён у натоўп. Людзі яго віламі ды таўкачамі частуюць па баках. Ён у поле. Ад таго часу і след прастыў па папу.

Толькі людзі старэйшыя кажуць, што апоўначы па могілках нехта страшны шляецца і прахожых туды заманьвае, чырвонцамі бразгаціць. Хто ведае, мо' гэта і поп, за зайздрасць і прагу на чужое дабро пакараны, людзей страшыць.

Апрацаваў АЛЕСЬ ЧАБОР

БЫЎ ТАКІ ВЕЧАР У ПЛЁСКАХ

Гэта першы раз Плёскаўскія дзяўчаты і хлопцы выступілі на сцэне ў сваёй вёсцы, перад сваімі бацькамі, мацерамі, знаёмымі. Нічога тады дзіўнага, што самадзейныя Плёскаўскія артысты асабліва хваляваліся перад выступленнем. Але ўсё адбылося добра, нават вельмі добра. Зала мясцовай святліцы была набіта бітком. Людзі, хоць стаялі больш 2 гадзін на нагах у цесната і духаце, былі задаволены. Ці казалі мне аб гэтым? Не! Я і не пытала. Ёсць рэчы вядомыя і без гаварэння. Даволі пабачыць. А я бачыла. Была адным з тых Плёскаўскіх гледачоў. Людзі не толькі слухалі, а жыва рэагавалі на тое, што дзеецца на сцэне.

Уступны білет на выступленне каштаваў 4 зл. Але напэўна, каб неўзабаве Плёскаўскі мастацкі гурток выступіў з новай праграмай, людзі ізноў плацілі б і ішлі б ахвотна. Хочацца мне тут падкрэсліць вялікую ролю, якую можа адыграць у сваёй вёсцы мастацкі гурток. І менавіта такі гурток павінен як найчасцей выступаць у сваёй вёсцы, служыць сваім людзям. Падзяка напэўна будзе.

Даход з прадстаўлення Плёскаўскія артысты прызначылі на рамонт вясковай святліцы. А рамонт гэты будуць, як мне казалі, праводзіць вось - вось і то грамадскім чынам сваімі сіламі. За грошы, зрэшты заробленыя імі ж, купляць толькі патрэбныя для рамонту матэрыял.

Плёскаўскі самадзейны мастацкі гурток мае аблічча драмгуртка, г. зн. займаецца ў асноўным пастаноўкай п'ес. І выступленне, аб якім пішу, складалася з 2 беларускіх п'ес «Суседка» і «Прымакі», некалькі іншых меншых жартаў і некалькіх песень.

Адносна асновы выступлення — двух п'ес. «Прымакі» выпалі лепш, а некаторыя ролі нават выдатна. І бясспрэчна найлепшым быў Пётр Туроўскі ў ролі Мацейкі. Туроўскі свабодна і натуральна чуўся на сцэне, — рыса, якой наогул не хапае самадзейнікам. Марыся Несцярук у ролі Кацярынкі таксама паказала добры клас, тым больш, што роля Кацярыны вялікая і разнастайная мова, спеў, танцы. Марыся Несцярук мае добрую, выразную сцэнічную дыкцыю. Да перадавых хацелася б яшчэ аднесці Уладзіміра Андрэюка ў ролі Трахіма.

«Прымакі», як і ўсю праграму, рэжысіравала мясцовая настаўніца гісторыі і геаграфіі Рая Белах, адначасова кіраўнік Плёскаўскай святліцы, актыўны маладзёжны і культурны дзеяч, і адначасова студэнтка І курса беларускай філалогіі ЗСН у Беластоку.

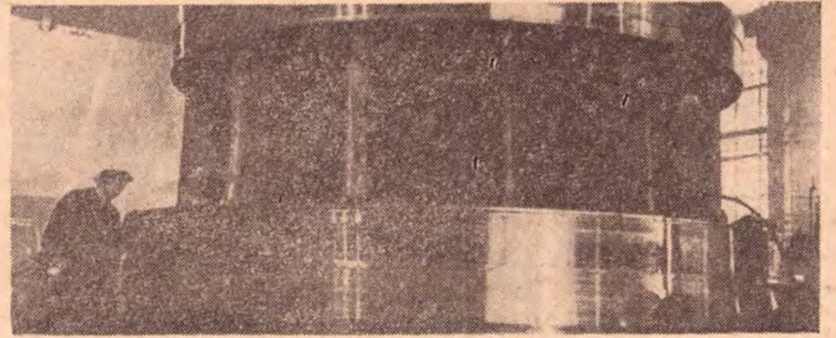
Бліжэйшыя тыдні Плёскаўскі гурток хоча выкарыстаць на выезды са сваёй праграмай у суседнія вёскі: Храбалы, Кожына і Паўлы. А потым возьмецца за рыхтаванне новай праграмы, прэм'ера якой павінна адбыцца ў сваёй вёсцы, бо вядома, што свая кашуля бліжэй цела.

Вера Леўчук

Ці далёка ад нас месяц, сонца і зоркі

Удзень мы бачым на небе сонца і часам бледны месяц. Уночы неба ўсеянае зоркамі. Калі свеціць месяц, тады зорак відаць мала, калі ж месяца няма, тады зорак відаць значна больш. У пагодную ноч неба пагоднае. Колькі ж думак, колькі летуценняў перадумалі людзі, углядаючы ў зорнае неба. Зоркі і ўдзень на небе, але тады мы іх не бачым, іх святло пагашана моцным святлом сонца. Калі б мы спусціліся ў глыбокую студню — то і ўдзень убачылі б зоркі. Цікава, ці далёка ад зямлі да сонца і месяца? Вучоныя ўжо даўно вылічылі гэтыя адлегласці. Да месяца можна сказаць зусім не далёка, усяго — 384 000 км. Гэта толькі не цэлых 10 акружнасцей зямлі па экватары (экватар мае 40 000 кіламетраў). Самалёт, які ляціць з хуткасцю 300 км у гадзіну, далацеў бы да месяца (зразумела калі б ён мог ляцець у міжпланетныя прасторы) за 53.2 сутак. Да сонца многа далей, бо 150 мільёнаў кіламетраў. Гэта адлегласць большая за адлегласць да месяца ў звыш 390 разоў. А да зорак яшчэ далей. Адлегласць да зорак мерыцца светлавымі гадамі. Светлавы год — гэта адлегласць, якую праходзіць промень святла на працягу года. Колькі ж гэта кіламетраў? Паспрабуй вылічыць: прамень святла праходзіць 300 000 км у секунду. Самай блізкай зоркай аказалася Зорка Альфа ў сузор'і Цэнтаўр, святло яе ідзе да нас 3 гады. Каб уявіць сабе велізарнасць гэтай адлегласці, дапусцім, што з зямлі вылецеў да гэтай зоркі рэактыўны самалёт, які ляціць з хуткасцю 1 000 км у гадзіну. Гэтым самалётам далацеў бы да зоркі толькі праз 4.5 мільён гадоў.

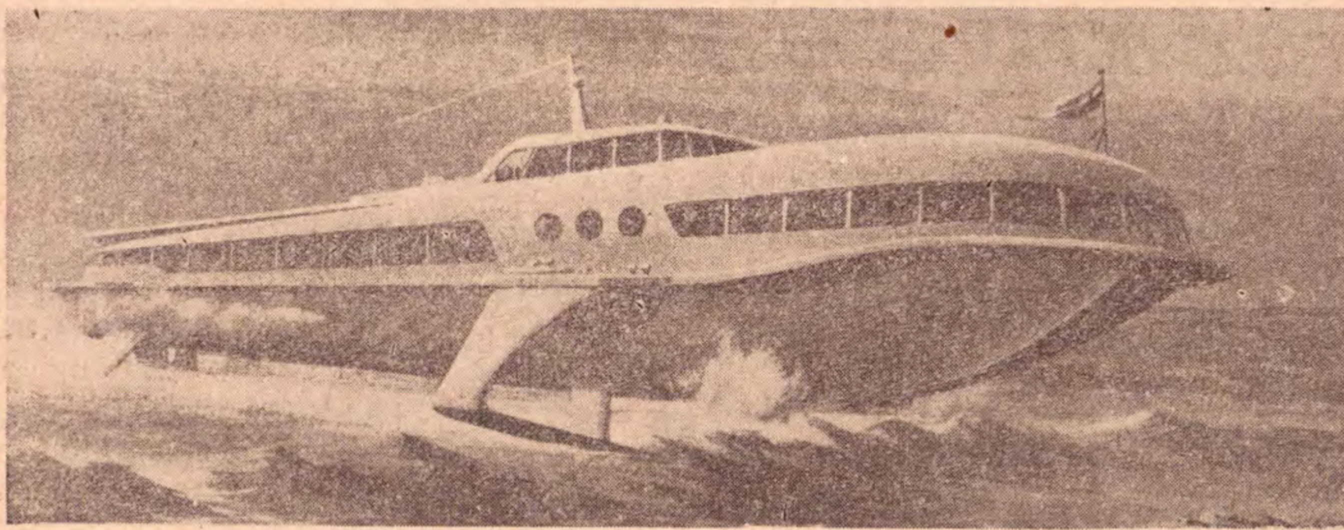
НАВІНЫ ТЭХНІКІ

ВЕЛІКАН

Нядаўна ў цэхах Ленінградскага металургічнага завода была сабрана паравая аднавальная турбіна магутнасцю ў 300 000 кілават. Зараз канструктары заканчваюць распрацоўку тэхнічных праектаў паравых агрэгатаў па 400 000 і 800 000 кілават.

На заводзе зроблена першае рабочае калясо гідратурбіны магутнасцю ў 230 000 кілават. Дыяметр каляса 5,5 метра, вага — 100 тон. Каб даставіць яго на будову гідраэлектрастанцыі, аграмадную дэталь прыйшлося зрабіць разборнай, з двух частак. Паглядзіце на здымак. Гэта і ёсць унікальнае калясо, аб якім тут гаворыцца.

ВАДАЛЁТЫ

Вадалёты — або караблі на падводных крыллях з'яўляюцца цікавым прыкладам спалучэння двух, здавалася б зусім далёкіх ад сябе галін паветранага і марскога флоту. З пункту гледжання канструктыўнага вадалёт зближаны да самалёта.

Першы раз у параходстве ўведзены вадалёты ў 1955 годзе на лініі спалучаючай берагі Месінскага праліва ў берагоў Італіі. Гэтыя караблі развівалі хуткасць 75 км у гадзіну і змяшчалі 72 пасажыры.

Нядаўна ў Італіі ў Месынскай верфі пабудаваны адзін з найбольшых вадалётаў на свеце. Развівае ён хуткасць да 70 км на гадзіну. Мае ён 110—140 пасажырскіх месц. Пад канец 1959 года ў верфі «Краснае Сормава» спушчаны на ваду новы тып вадалёту — «Метэор». Ён найбольшы на свеце. Даўжыня карабля 34,4 метра, шырыня больш 6,0 метраў. Месц пасажырскіх 130—150.

У 1963 годзе будзе аддадзены ў карыстанне першы польскі вадалёт на 87 пасажыраў і 5 асоб экіпажу. Трасу Шчэцін—Свінауйсце можна будзе ім праехаць на працягу адной гадзіны, цягніком або караблём патрабуецца праехаць 4 гадзіны.

У будучыні вадалёты будуць выкарыстаны ў акіянскім параходстве. Як выказалі доследы ў многіх краінах, магчымасці развіцця крылатых караблёў з'яўляюцца значна большымі, чым раней аб гэтым меркавалі.

На здымку: гэтак будзе выглядаць першы польскі вадалёт.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

У Акры, сталіцы Ганы, знаюць гэтага хлопчыка: яго імя — Гагарын Кваджо Мантэй.

*

Аж 30-ць мясцовасцей свету носіць імя сталіцы Польшчы Варшавы.

Мясцовасці з назвай Варшава знаходзяцца:

1) у Аўстраліі 1
2) у Канадзе 1
3) у Бразыліі 1
4) у ЗША 25
5) у СССР (Варшаўскае 200 км ад Чалябінска)
6) перавал на Шпіцбергене ў мясцовасці Гарэля па нарвежску гучыць Варшава эынген.

*

Англічане заздросцяць французам, што апошнія маюць слаўную Эйфелеву вежу, і таму пастанавілі пабудаваць падобную ў сябе. Англійская вежа формай будзе прыпамінаць ёлку, абведзену шклом. Дыяметр «пня» унізе будзе мець 30 метраў, а ўверсе 10 метраў, вышыня 300 метраў. Будынак гэты назвалі «крысталь — 61», будзе прызначаны на сталую выстаўку англійскага промыслу.

*

Паліцыя Гамбурга (ГФР) пасля аналізу прычын начных дарожных выпадкаў прапануе забяспечыць пешаходаў у такія часткі вопраткі, якія пры асвятленні рэфлектарамі самахода давалі б асцерагаючыя бляскі.

(эска)

ВОСЬ ГЭТА ДЫК СОН

Наймацнейшым сном сярод усіх звяроў засынае суслік. У час зімовага сну можна яго выцягнуць з нары, падкідваць і ён не прабудзіцца. Жоўты суслік спіць на працягу года 9 месяцаў.

МОДА

Паліто з лісавымі каўнерамі сталі вельмі моднымі. Фасоны іх розныя. Модныя таксама манжэты з ліса, не гаворачы ўжо аб шапках, якія з'яўляюцца некалькі год вельмі моднымі.

Вітаміны

Зяленіва, гародніна і фрукты багатыя на вітаміны, неабходныя арганізму.

Морква, салата, крапіва, шчаўе, зялёная цыбуля, свежыя памідоры маюць вялікую колькасць караціну, які ў арганізме чалавека пераствараецца ў вітамін А. Фасоля, яблыкі, бульба ўтрымліваюць вітамін В, які садзейнічае ўмацаванню нервовай сістэмы.

Свежая капуста, хрэн, бручка, бульба, памідоры, зялёная цыбуля, багаты на вітамін С (аскарбінавая кіслата). Асабліва шмат вітаміну С у чорных парэчках, рабіне, маліне, суніцах (клубніцы), агрэсце. Але больш за ўсё вітаміну С у пладах шыпшыны. Гэты вітамін асцерагае ад захворвання на цынгу, павышае працаздольнасць. Ён неабходны для правільнага развіцця арганізма, асабліва карысны для дзяцей.

Цвятная і белакачанная капуста, а таксама крапіва, морква, наспелыя памідоры маюць вітамін К, які садзейнічае згортванню крыві.

Лепей за ўсё ўжываць зяленіва, гародніну і фрукты свежымі. Калі гародніну трэба пакінуць назаўтра, не кладзіце яе ў ваду, а загарніце спачатку ў тонкую паперу, а зверху ў мокрую анучку і пакладзіце ў прахладнае цёмнае месца.

Мыць фрукты і гародніну лепей за ўсё ў праточнай вадзе але не вельмі доўга. Пакрышаныя фрукты і гародніну мыць не трэба.

Больш за ўсё вітамінаў утрымліваецца ў скуры гародніны і фруктаў, таму старайцеся яе не здымаць. Не забывайцеся дабаўляць у супы, соусы дробна нарэзанае сырое зяленіва, а ў кісялі, кампоты - сокі са свежых ягад і фруктаў.

КАРЫСНА ВЕДАЦЬ

■ Калі нажніцы затупіліся, іх можна вельмі лёгка навастрыць. Вазьміце ў левую руку іголку, а ў правую нажніцы і пачынайце нібы рэзаць іголку, трымаючы яе перпендыкулярна да ляза. Дастаткова правесці іголку на ўсёй даўжыні ляза 15—20 разоў, і нажніцы стануць вострымі.

■ Пакаёвыя кветкі зімою трэба паліваць толькі раніцай.

■ Замерзлыя яйкі размарожваюць, апускаючы іх на працяглы час у халодную салёную ваду.

■ Там, дзе трымаецца харчовыя прадукты, пастаўце невялікі посуд са здробленым драўляным вугалем: ён захоўвае прадукты ад хуткага псавання і паглынае ўсе пабочныя пахі. Вугаль час ад часу трэба мяняць.

■ У вас былі госці і вельмі накурылі. Павесьце на ноч у пакоі вільготную губку, і тытунёвы пах знікне.

■ Мокры абутак трэба змазваць рыцынай, тады ён захавае мяккасць і пасля сушкі.

■ Выкарыстаным чаем можна добра чысціць дываны. Для гэтага дыван пасыпаецца вільготным чаем і чысціцца чыстай шчоткай або венікам.

■ Каб у пакоі быў прыемны пах, некалькі кропель духоў або адэкалону трэба наліць на незапаленую электрычную лямпачку. Калі лямпачка будзе гарэць, у пакоі з'явіцца водар духоў.

Весткі з Сухініцкай школы

Лідзія Андрэюк — гэта настаўніца беларускай мовы ў пачатковай Сухініцкай школе. Хаця вучыць яна яшчэ першы год, аднак праз такі кароткі час патрапіла выказацца вялікімі здольнасцямі ў напрамку навучання дзяцей. У навучальным 1960/61 годзе ў нашай школе беларуская мова была вельмі закінута, лік вучняў значна зменшыўся, а гэта ўсё таму, што не было адпаведна падрыхтаванага ў гэтым напрамку чалавека. З новым навучальным 1961/62 годам усё гэта палепшылася: павялічыўся лік дзяцей, якія вучацца беларускай мовы, а нават змяніліся адносіны да роднай мовы і культуры. Многія са школьнікаў з'яўляюцца падпісчыкамі «Нівы», яны чытаюць яе дома бацькам і суседзям. Дзякуючы намаганням Лідзіі Андрэюк у Сухініцкай школе арганізавана праблемны курс беларускай мовы. Удзельнікі курса знаёмяцца з беларускімі паэтамі і пісьменнікамі, з іх творчасцю. Кожны з удзельнікаў чытае кніжкі на роднай мове, каб прыняць удзел у конкурсе п. з. «Ці ведаеш беларускіх пісьменнікаў і іх творчасць», які арганізуе мясцовы гурток БГКТ разам з павятовым аддзелам.

Праца ў школе — гэта яшчэ не ўсё. Лідзія шмат часу прысвячае працы з дарослай моладдзю. Пад яе кіраўніцтвам развучваецца п'еса «Мікітаў лапаць». Зараз яна будзе ставіцца на Сухініцкай сцэне. Моладзь плануе выехаць з п'есай у суседнія вёскі, а за зароблены грошы наладзіць экскурсію ў атракцыйную мясцовасць нашай краіны.

У. Ц.

Наш солтыс

Жыхары Новага Ляўкова цэняць і паважаюць свайго солтыса, Міхала Саевіча. Ён добры гаспадар на гаспадарцы і добры грамадскі гаспадар. Солтыс заахвоціў сваіх аднавяскоўцаў грамадскім чынам наладзіць дрэнную дарогу, ад Новага Ляўкова ва ўсе амаль бакі. Дзякуючы яму Новае Ляўкова з'яўляецца адной з перадавых вёсак па разліку з дзяржавай у грамадзе Старое Ляўкова.

Солтыс наш імкнецца павялічыць членаў у сельскагаспадарчым гуртку, які мае тут ужо немалыя дасягненні ў развіцці і які многа дапамагае жыхарам у працы сваімі машынамі.

Солтыс М. Саевіч цешыцца таксама пашанай і даверам сярод працаўнікоў ГРН у Старым Ляўкове.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Прыемна з карысным

27 студзеня адбылося ў нас заканчэнне курса крою і шыцця, які працягваўся ад 11 кастрычніка м. г. Курс быў арганізаваны старшынёй Павятовага праўлення Саюза сельскай моладзі, тав. Янкам Шумарскім, а вяла яго таленавіты інструктар Марыя Карпей.

Курс прынёс шмат карысці жанчынам вёсак Плянта, Міклашова, Новага Ляўкова і Сушчага Барку. Закончыла яго 22 асобы.

Перад раздачай пасведчанняў выступіў мастацкі калектыў з пасёлка Нараўка.

Пасля мастацкай часткі адбылася танцавальная вечарніца. Усе былі вельмі задаволены курсам і сардэчна дзякавалі Янку Шумарскаму і Марыі Карпей за здабытыя веды.

В. Клімюк
Станцыя Нараўка

НАРМАНДЫЯ — НЁМАН

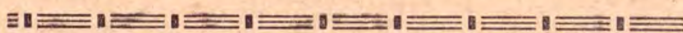

Савецка - французскі фільм, асновай якога з'яўляецца гісторыя слаўнага французскага паветранага палка «Нармандыя — Нёман», які ў час апошняй вайны змагаўся плячо ў плячо з савецкімі лётчыкамі і ўваходзіў у склад савецкіх паветраных сіл.

Даклад аб польска-беларускіх літаратурных сувязях

31 студзеня г. г. у Раённым доме культуры на Новым Месце з дакладам аб узаемаадносінах паміж польскай і беларускай літаратурамі выступіў рэд. Мацей Канапацкі. Дакладчык пазнаёміў слухачоў з многімі цікавымі фактамі, якія сведчылі аб шчыльных кантактах прадстаўнікоў дзвюх славянскіх літаратур, аб уплыве беларускага фальклору на польскую літаратуру і выдатнай дапамозе такіх пісьменнікаў, як Э. Ажэшка і М. Канапніцкая ў справе выдавання зборнікаў творчасці беларускіх паэтаў у Варшаве, Кракаве і Познані. У часе даклада рэд. Канапацкі падзяліўся са слухачамі сваімі найноўшымі дасягненнямі ў вывучэнні польска - беларускіх літаратурных сувязей. Ён, у прыватнасці, расказаў аб знойдзеных ім у Варшаве невядомых творах Я. Лучыны і мемуарах Бруна Каратынскага. Пасля даклада адбыўся фільм п.з. «Беларускі канцэрт».

Эмка

Вечар прысвечаны Рыгору Шырме

Праўленне Варшаўскага Аддзела БГКТ адзначыла слаўны юбілей — сямідзесяцігоддзе з дня нараджэння народнага артыста Саюза ССР — Рыгора Раманавіча Шырмы.

26 студзеня г. г. у памяшканні Таварыства адбыўся ўрачысты вечар, на якім В. Швед выступіў з дакладам аб жыцці і творчым шляху юбіляра.

Пасля даклада дэманстраваўся канцэрт з магнетафоннай плёнкі ў выкананні беларускай дзяржаўнай Акадэмічнай Харавой Капелы пад кіраўніцтвам Рыгора Шырмы.

В. Ш.

І ў Орлі гурток БГКТ

26 студзеня ў Орлі (Бельскі павет) арганізаваўся гурток нашага Таварыства. На арганізацыйным сходзе вызначана напрамкі дзейнасці і выбрана праўленне. Старшынёй гуртка выбрана Зіну Шыманскую, сакратаром — Ільлю Кубаеўскага і скарбнікам — Васіля Лопуха. На першы план сваёй дзейнасці гурток пастанавіў арганізаваць драматычны калектыў і курс гатавання.

(рл.)

Ці з'яўляешся Ты падпісчыкам »НІВЫ«?

КІНО

Праграма ад 13.II. да 18.II.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Żywi bohaterowie" (radz.) 13—15.II. „Taka miłość" (czeski 16—18.II.

Кляшчэлі
„Człowiek ze słomy" (włoski) 13—15.II. „Świadectwo urodzenia" 16—18.II.

Навасады
„Normandia-Niemen" (radz.) 17—18.II.

Нарва
„Korsarze Pacyfiku" cz. I. (radziecki) 14—18.II.

Нараўка
„Mąż swojej żony" (polski) 14—18.II.

Чаромуха
„Romeo, Julia i ciemność" (czeski) 13—15.II. „Przeciwko Bogom" (polski) 16—18.II.

Чыжы
„Korsarze Pacyfiku" cz. II. (radz.) 14—18.II.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Ludzie z pociągu" (polski) 14—18.II.

Браньск
„Wielki balet w Ameryce" (radz.) 13—15.II. „O moim przyjacielu" (radz.) 16—18.II.

Гродзіск
„Miłosć należy cenić" (radz.) 17—18.II.

Орля
„15,10 do Yumy" (USA) 14—18.II.

Райск
„W masce i bez maski" (japoński) 14—18.II.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Słońce wschodzi nad Bengalem" (pakistański) 13—15.II. „Przeciwko Bogom" (polski) 16—18.II.

Міхалова
„Normandia-Niemen" (radz.) 13—15.II. „Chleb i róże" (radz.) 16—18.II.

Супрасль
„Towarzysze broni" (franc.) 13—15.II. „Zaduszki" (polski) 16—18.II.

Чорна Весь
„Ciao, ciao Bambino" (włoski) 13—15.II. „Czas przeszły" (polski) 16—18.II.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Zwykła historia" (radz.) 13—15.II. „Ludzie z pociągu" (polski) 16—18.II.

Мілейчыцы
„Człowiek ze słomy" (włoski) 13—15.II. „Dziś w nocy umrze miasto" (polski) 16—18.II.

Нурэц
„Na tropie przemytników" (duński) 13—15.II. „Droga na Zachód" (polski) 16—18.II.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Romeo, Julia i ciemność" (czeski) 13—15.II. „Drugi człowiek" (polski) 16—18.II.

Сухаволя
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.) 13—15.II. „Szybsza od wiatru" (radz.) 16—18.II.

Шудзялава
„Zbuntowana orkiestra" (holenderski) 14—18.II.

Янаў
„Skrzynki na start" (ang.) 13—15.II. „Zwykła historia" (radziecki) 16—18.II.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Czas przeszły" (polski) 17—18.II.

Новы Двор
„Gorączka w El Pao" (franc) 17—18.II.

Ружаны Сток
„Wyzwanie (włoski) 17—18.II.

„НІВА"

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5 000. Błtk F-3

(Працяг са стар. 2)

Мележава схавала пісьмы пад світар і не заўважыла, як пасмутнела адразу Таня. Яна падклала дроў у жалезную печку, зачыніла гарачыя дзверцы і села на канапу.

— Як вы думаеце, Рэпкін цяпер пойдзе да партызан? — запытала нясмела Таня.

— Гэта залежыць ад пісьмаў. Мне здаецца, што тэрміновай патрэбы ў гэтым пакуль што няма. Маёр верыць яму.

Яна падпёрла далонямі падбародак і, прыжмурыўшы вочы, дадала:

— Зараз яны абодва ў немцаў на вачах. Альбо Рэпкіна яны ліквідуюць, або Біненку.

—Біненку? Якога Біненку?

— Таго, што падсылалі да партызан. Такога кучаравага.

Мележава здзіўлена паглядзела на Таню. Глыбокая зморшчына легла паміж густымі чорнымі бровамі. Твар дзяўчыны збялеў, а ніжняя губа злёгку дрыжала.

— Што з вамі, Таня? — схапіўшы яе за руку, усклікнула Мележава.

— Нічога, — прашаптала Таня.

Нейкую хвіліну яна сядзела моўчкі, а пасля пачала збірацца. Мележава запрашала яе абедаць, але Тані хацелася хутчэй застацца адной.

— Хачу завідна вярнуцца назад, — сказала яна. — Толькі дайце нам знаць, што будзе з Рэпкіным.

Мележава апранула паліто, накінула на галаву белую шарсцяную хустку і выйшла з Таняй у сенцы.

— Я праводжу вас, каб ніхто не затрымаў.

Яны прайшлі каля вартавых і заспяшаліся ўніз па вуліцы. Людзі адкідалі снег з тратуараў. Нейкая бабулька, заўважыўшы настаўніцу, кінула вобзем вышчарбленую рыдлёўку і адвярнулася ад яе.

— Бачыце, — сказала Мележава і прыкусіла губу.

У Тані раптам заняло дых. Яна моцна сціснула локаць настаўніцы. Насустрач ім ішоў Саша, а побач з ім оберлейтэнант Браўніс. Збочыць не было куды: з аднаго боку стаяла сцяна шматпавярховага дома, а з другога — высокі сумёт снегу.

Саша пачырванеў і падаўся проста да Тані. Браўніс спыніўся і акінуў позіркам настаўніцу.

— Танечка, — вырвалася з грудзей Сашы. — Адкуль ты ўзялася? Я хацеў ужо ісці да цябе ў Капцовічы...

Таня холадна глянула на Сашу, прыціснулася да настаўніцы і прашаптала:

— Пойдзем!

— Хіба вы знаёмы? — здзівілася Мележава, а Саша мімаволі саступіў ім з дарогі.

— Таня, што з табой?

Яна ўскінула плячом, узняла ўгору галаву і абыякава сказала:

— Вы мяне з некім блытаеце.

— Таня, апамятайся! Дзеля цябе я...

— Гэта пан Біненка, з Оўруча, — сказала Мележава, і Таня горка ўсміхнулася:

— Я ведала аднаго Біненку, але той быў зусім іншы.

Яна акінула Сашу спакойным позіркам і паўтарыла:

— Так, той быў зусім іншы.

Яна задрыжала ўсім сваім целам і, нахіліўшыся да настаўніцы, сказала:

— Прашу вас, няхай ён пакіне нас. — Яна прашаптала гэта так, каб пачуў Саша. Браўніс падняў руку і зірнуў на гадзіннік.

— Маёр нас чакае, — нецярпліва кінуў ён і падміргнуў настаўніцы.

У Тані закружылася галава. Яна абаперлася на руку Мележавай, баючыся ўпасці.

— Падлюка, — ледзь чутна прашаптала яна, а калі настаўніца запытала, што яна гаворыць, Таня холадна сказала:

— Чаго яму трэба ад мяне? Я яго зусім не ведаю...

(Працяг за тыдзень)

105 106 107

ГІПНОЗ

Калі мы селі за буфетным столікам, Фама, кульнуўшы першы кілішак, сказаў:

— Уяві сабе, даражэнькі, што дактары пачалі лячыць алкаголікаў гіпнозам. Прыходзіць чалавек у лячэбную, доктар памахае яму рукамі перад носам, і пацыент засынае як суслік. Спіць сабе чалавек сном справядлівым, а доктар пераконвае яго аб шкоднасці алкаголю. Некалькі такіх сеансаў, і чалавек стаецца для сабутэльнікаў нічога не вартай адзінкай. Пасля курса такога лячэння, чалавек адварочваецца ад гарэлкі, як кот ад горкага малака. Ён не толькі круціць носам пры бутэльцы, а проста яго цягне наваніты пры самым выглядзе выпіўкі.

Сёння людзі кладуцца спаць са страхам. Засне чалавек і не вядома якім прачнецца. Можа заставяць яго ўласную жонку любіць, або аддаваць ёй усю зарплату да граша.

Мудрасць стагоддзяў на дне бутэлькі пакоіцца. Аб гэтым ведае кожны член клуба «Сорак пяць градусаў». На якую хваробу паміж чалавекам, а бутэлькай паявіўся гіпноз — не магу зразумець.

Фама выцягнуў астатак гарэлкі, з жалем паглядзеў на пустую пасудзіну і працягваў далей:

— Я таксама ў гіпнатызёра быў. Недахоп грошай заставіў. Заходжу я да эскулапа, а ён кажа:

— Папрабуем. Калі індывідуум лёгка паддаецца гіпнозу, будзе ўсё добра. Толькі эскулап працягнуў рукі, а я ўжо сплю ды яшчэ пахрапваю. Доктар мармыча нада мною ўсялякія выдумкі аб гарэлцы, а я носам пасвістваю.

Збудзіў мяне доктар захоплены.

— Вы, кажа, падатлівы медыюм. Пройдзеце пяць сеансаў і пачнеце ад гарэлкі ўцякаць, як даўжнік ад зборшчыка. А лячыць вас — проста прыемнасць урачу.

Апошні раз зайшоў я да доктара ў дзень зарплаты. Пасля прабуджэння я з удзячнасці абняў доктара, прытуліў як дзяўчыну і нават у лысы лоб пацалаваў. А ён лікаваў, проста свяціўся ад шчасця, як новая каструля.

— Прабачце, — спыніў я Фаму, — але пасля гіпнозу вы ўсё ж такі п'еце.

— П'ю! Кожны ж створаны так, што патрабуе піць. А пад гіпнозам я не спаў. Удаваў толькі.

Пабачыўшы, што Фама збіраецца плаціць за выпіўку, кажу:

— Схавайце вашы грошы, я заплачу.

— Плачу ж я не сваімі, — адказвае Фама. — Гэта грошы доктара. Абнімаючы тады гіпнатызёра, я выцягнуў яму кашалёк. Доктар са свае зарплаты не даў бы на пабудову школ тысячагоддзя такой сумы, як я гэта раблю, плоцячы за гарэлку.

Дзядзька Левоні

Лёдавае сэрца.

Гумар сатыра

Былыя эсэсаўцы вучаць французскіх «ультра».

ВУЧЫЦЦА НІКОЛІ НЕ ПОЗНА.

— Тут маеш мяне, даражэнькая, як на далоні.

— Ці мама не бачыла, я недзе тут палажыў клей.

МІМАХОДАМ

— Мой дэвіз: зуб за зуб! — сказала Шасцярня.

*

Быў звышчуйны, нават задзёры лічыў затратай лесаматэрыялаў.

*

Час жыць і час уцякаць! — рашыў мнагажонец.

*

Пераліцаваную душу не вывернеш навыварат.

БАРАНОЙ па ПУСТАЗЕЛЛІ

А ўсё ж такі мышы вельмі пражорлівыя жывёліны. Не дай ім смачнай каўбасы, дык яны нават устарэлую скуру згрызуць. Не верыце? Спытайце тады ў прадаўшчыцы Галадоўскай крамы, Бельскага павета, Вольгі Барташук.

— Акаянныя, — гаворыць яна, — дашчэнту пагрызлі абутак. А ў ім жа маглі б хадзіць людзі, — дадае з жалем.

— Шмат у вас такога пагрызенага абутку?

— Некалькі дзесяткаў пар, агульным коштам, прыблізна на восем тысяч злотых.

— І доўга гэты абутак ляжыць у вашай краме?

— Гадоў дзесяць.

— Ці ж не маглі яго пераацаніць, каб заахвоціць людзей да пакупкі?

— Не толькі абутак, — кажа прадаўшчыца. — У краме ёсць і перастарэлыя тэкстыльныя матэрыялы, на агульную суму звыш дзесяці тысяч злотых. Сёлета яны таксама маюць свой юбілей. Іхняму ляжанню ўжо закончыўся дзесяты год, а ГС не хоча іх пераацаніць.

— А мо' праўленне ГС у Орлі прызначыла гэтыя тавары на пажыўку мышам? Іх жа лепш мышкам грызці, чымсьці, напрыклад, конскія падковы, нажы да сячкарняў або лемяхі да плугаў.

— Што вы! Гэтых тавараў у нашай краме даўно няма. Людзі за імі ў Беласток, а то і ў Варшаву ездзяць. Лямех да плуга, ці нож да сячкарні, гэта ў нас «дэлікатэсовыя» тавары. Іх рэдка калі купіш.

— А ёсць такія тавары, якія ў краме заўсёды бываюць?

— Зразумела што ёсць. Напрыклад, гарэлкі ў нас хоць адбаўляй. А прадаю ж яе нямала. За гарэлку ў месяц гандлёвыя абароты крамы папаўняюцца звыш сарака тысячамі злотых.

— Вяртаючыся яшчэ да мышэй. Ці нельга іх вытравіць з крамы?

— Яны, падлы, вельмі вынослівыя. Некаторыя прапанавалі, каб пакарміць іх арлянскай каўбасой, якая неаднойчы заражваецца «духмянасцю» (калі даўжэй паляжыць у Арлянскай мясцовай краме). Людзі ад гэтай каўбасы мерлі б як мухі ад мухамораў. А мышам нічога, яны яшчэ больш размнажаюцца.

Атручанай пшаніцай гэтых мышэй ужо некалькі год не кармілі. Ды і навошта, калі ў краме тавараў да ежы мышкам хопіць яшчэ на некалькі дзесяткаў год.

Таму не здзіўляйцеся, добрыя людзі, калі, купляючы ў Галадоўскай краме пшанічную муку, знойдзеце ў ёй трэцюю частку шакаладных, мышыных бобікаў. Мышкі ж таксама хочуць есці.

А што праўленне Арлянскай ГС не ў парадку перад кліентамі, гэта ўжо не іх, мышыная справа.

КАРОТКАСЦЬ — СЯСТРА ТАЛЕНТУ

У школе пісалі апавяданне на тэму «У гасцях у бабулі». Самае кароткае апавяданне было: «Бабулі не было ў хаце».

ВЕРНЫ СРОДАК

— Ці знаеш, які-небудзь рэцэпт супраць кахання з першага погляду?

— Так, глянуць другі раз!

НЕ ВЯЗЕ

Вечная няўдача: пазнаёмлюся толькі з добрым чалавекам, то аказваецца, што або ён жанаты, або я ўжо замужня.

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

ШЧАСЦЕ

— Вось дык маю шчасце. У якім толькі хлопцу закахаюся, ён зараз ідзе ў армію.

— Але праз два гады хлапец вяртаецца дамоў.

— Так, але тады я ўжо другога кахаю.

Янка Ясьвіловіч
Пасынкі

НЕ МОЖА ЗРАЗУМЕЦЬ

— Скажы Коля, — звяртаецца цёшча да свайго будучага зяця, — якая з маіх дочак больш табе падабаецца, Маня ці Люба.

— Я і сам не ведаю, — кажа Коля. — Маня мяне любіць, а Люба маніць.

Аляксей Кулік
Фальваркі Вялікія

ХАЦЕЎ БЫ

Янка пайшоў з мамай у ЗОО. Убачыўшы слана, ён кажа:

— Эх, як я хацеў бы мець яго скуру.

— Чаму? — пытаецца маці.

— Заўтра ж тата пойдзе ў школу, — адказаў Янка.

Васіль Кіндзюк
Дубічы

ШТУКАР

— У нас быў адзін такі штукар, што выцягваў са свайго рота стужку паперы метраў пяць.

— Э, гэта яшчэ нічога. У нас быў такі штукар, што з тэкстыльнай крамы выцягнуў штуку метраў пяцьдзесят.

Аляксандр Макаль
Крушыняны.

РАЗМОВА

— Пазвольце шклянку газіраванай вады.

— З сокам, ці без?

— Без соку.

— А без якога соку: без вішнёвага, ці без малінавага?

Пеця Абрамчык
Гайнаўка

АДВАЖНЫ

— Лёталі вы калі - небудзь самалётам?

— Лётаў.

— І не баяліся?

— Баяўся, але толькі першы раз.

— А другі раз?

— Другі раз, то я зусім не лётаў.

Надзя Леўчук
Старына